

שמואל השתמש פעמים רבות בסמכויות שניתנו לו כי לתקן יחסי מסחר מקולקלים וכדי להכריח אנשי מסחר לנהוג באמת, בצדק וביושר. מלחמתו העיקרית היתה נגד מפקיעי שערים שהיו מנצלים מצבים זמניים לסחיטת מחירים גבוהים כגון: מלחמתו בקדרים שהיו מעלים את מחירי הקדירות לאחר הפסח כי נוהגים לא להשתמש בקדירות שלפני הפסח, ואיים עליהם שיתן היתר להשתמש בקדירות הישנות.

פעם, כאשר רצה שמואל לעבור גשר, עזר לו מישהו מתוך נימוס. לאחר מכן בא איש זה עם חברו להדיין בפני שמואל אמר לו שמואל "פסולני לך לעדות"

שמואל החדיר את הכלל ש: "אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של גוי"

יחסו של שמואל אל בני אדם, בלי כל הבדל לא הכיר גבול, הוא התהלך עם כל אדם כאילו היה חברו ולא התבייש להודות לאחרים שהלכה כמותם ואף אם היה זה תלמידו. למשל לר' יהודה תלמידו המובהק הוא מודה "כמותך מסתבר יותר"

רב הגיע לאזור סורא ושמע אשה אחת שחה לחברתה "רבע ליטרא של בשר, כמה חלב צריך לבישולו?" אמר לעצמו: כלום אינם יודעים שאסור לבשל בשר בחלב?! עמד ודרש להם דיני בשר וחלב.

רב התיישב תחילה בנהרדעא, בישיבתו של ר' שילא, וכשנפטר ר' שילא אתו למנות את רב לארש ישיבה תחתיו. אולם רב בשום אופן לא הסכים לקבל את המינוי ולהשיג בכך את גבולו של שמואל שקדם לו בנהרדעא לכן נטש את נהרדעא, עיר של גדולים וחכמים ועבר לעיר סורא.

רב הצטיין במידותיו ובמיוחד בחסידות, הדורות הבאים מעידים עליו שהיה נוהג בעשרה ענייני חסידות שתלמידיו לא יכלו לנהוג כמותו.

שמואל שאב חכמות רבות מהתורה, והתמחה בשטחי מדע שונים ובמיוחד באסטרונומיה ורפואה שבהם התפרסם כמומחה גדול. בשטח הרפואה התמחה במיוחד ברפואת העיניים, הוא המציא תרופת משחה מיוחדת שהגמרא קוראת לה בשם "קילורין דרבי שמואל" הגמרא מספרת גם שאת רבי יהודה הנשיא, רבו, ריפא שמואל במשחה זו. כמובן שאת התמחותו ברפואה רתם שמאל לצרכי לימוד התורה, הוא השתמש בידיעותיו הרבות בשטחי הרפואה לצרכי הלכה יום-יומיים ובמיוחד להלכות שנוגעות לשבת.

רב היה גדול באגדה, דרשותיו הרבות נמסרו לאחר מכן מפי מאות תלמידיו מדור לדור. דרשות אלו הקיפו את כל מערכות החיים של האדם כולל העבר ההיסטורי המפואר של עמ"י. הוא יצא בחריפות נגד המידות הרעות ובמיוחד נגד לשון הרע שהיא הגורמת לכל החורבנות. הוא גם התנגד בחריפות לסיגופים ולתעניות מיותרות. מאידך הוא קרא במאמריו ללימוד תורה מוגבר ולקיום מצוות. הוא קבע "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה, יבוא לשמה".

על תקופת לימודו של רב בישיבתו של רבי יש לנו עדות מרק יוחנן שהעיד שנים אח"כ כשרב שימש כראש ישיבה: "זכיתי כאשר ישבתי לפני רבי בשורה הי"ז מאחורי רב, יצאו זיקוקי דינור, ניצוצות אש מפיו של רב לפיו של רבי, ומפיו של רבי לפיו של רב ואני לא ידעתי מה הם אומרים!!!"

עדותו של רב על עצמו: "שמונה עשר חודשים גדלתי אצל רועה בהמות לידע איזה מום קבוע ואיזה מום עובר" לבכור בהמה יש קדושה תמידית והוא שייך לכהן כשהוא שלם בלא שום מום. רק אם נפל בו מום קבוע אין צורך לתיתו לכהן. מום עובר - זה מום שמתרפא תוך שנה. לשם הבנת ענין זה ישב רב למעלה משנה אצל הרועה כדי ללמוד היטב את טבעי הבהמה ומומיה ולדעת לפסוק את כל ההלכות הקשורות לכך.

רב רגיל היה לומר "לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש ואפילו שעה אחת" מאמר זה מעיד בראש ובראשונה על עצמו.